

Имущественобрачни режими във Франция Общо представяне

Тиери Луис
Нотариус в Биз-Минервоа Од

Брачният режим е система от норми, която урежда брачните отношения между съпрузите.

Във Франция има:

- обща база от норми за всички бракове (първичен режим);
- законов режим за тези, които се женят, без да сключват предбрачен договор;
- договорени режими, които се приемат с предбрачен договор.

Глава 1 Първичен режим

Това не е точно брачен режим, а съвкупност от норми, които са задължителни, какъвто и да бъде приетият от двойката режим. Тези норми не може да се нарушават дори и с предбрачен договор, освен ако законът изрично не го позволи.

Сред тези норми нека цитираме:

- солидарното задължение за издържане на семейството и образованието на децата;
- забраната да се взима еднолично решение за семейното жилище и мебелите за неговото обзавеждане;
- свободното разпореждане с лични вещи;
- свободното откриване и опериране с банкова сметка от единия от съпрузите.

Глава 2 Законов режим

За всяка двойка, която сключва брак без предбрачен договор, ще се прилага законовият режим на „съпругеската имуществена общност“. Този режим се прилага във Франция от 1 февруари 1966 г.

Раздел 1 – Състав

Законовият режим се състои от три групи или „свкупности“ от вещи. Вещи, принадлежащи на съпруга, вещи, принадлежащи на съпругата, общи вещи. Основният въпрос, който се поставя пред френския нотариус, е къде е мястото на вещите или дълговете сред тези три свкупности.

§ 1 – Активи

А – Лични вещи –

Всяка свкупност от лични вещи е с активен състав, идентичен за съпругата и съпруга. Тя включва:

1) Вещи, притежавани преди брака.

Това са вещи от всякакво естество, движими или недвижими, които съпрузите са притежавали в деня на сключване на брака.

Нотариусът се сблъсква с два вида проблеми относно тези вещи:

- Първият е доказателството, че съществуват такива вещи, с изключение на редките случаи, в които е сключен предбрачен договор.
- Вторият е запазването на личния им характер. Нека цитираме например спестовната книжка, в която са извършвани различни операции за внасяне или теглене на средства от общността.

2) Вещи за лично ползване.

Това са вещи за лично ползване на един от съпрузите като дрехи, спортни принадлежности, работни инструменти, когато не принадлежат на общо предприятие, и най-важното капитали или пенсии, получени като обезщетение за нанесена телесна или морална вреда.

3) Вещи от „семеен” произход.

Вещите, получени от единия съпруг по време на брака, от дарение, наследство или завещание се смятат, по принцип, за лична собственост на този, който ги получава. Но гражданският кодекс отива по-далеч: вещта, отстъпена на дете от неговия баща или неговата майка като изплащане на дълг (дори ако заетите пари са принадлежали на съпругеската общност), остава лична вещ.

4) Вещите, които се прибавят към или при определени условия заменят дадена вещ от една от трите предходни категории.

Къщата, построена на личен терен, остава, освен ако няма друго споразумение между съпрузите, лична собственост, дори ако нейният строеж е бил платен с общи средства.

Вещта, закупена като аксесоар към лична вещ, остава лична, дори ако е платена с общи средства.

Вещта, закупена с лични средства, остава лична при две условия:

- съпругът трябва да направи декларация за използване на лични средства или повторно използване на лични средства, в която декларира, че използваните средства са лични и че извършва покупката така, че закупената вещ да остане негова лична собственост;
- сумата, предоставена с лични средства, трябва да бъде равна поне на половината от цялата сума.

Б. Съпругеска общност –

Съпругеската общност се състои:

1) от покупки, на старофренски език „acquêts” (имущество, придобито по време на брака).

Всички движими и недвижими вещи, купени от съпрузите по време на брака, с изключение на гореизброените изключения, попадат в общото имущество.

2) Печалби и заплати.

За общи се смятат всички доходи, заплати и печалби на съпрузите по време на брака.

Общи са и доходите от личните вещи от спестената им част.

3) Вещи с неясен произход.

Това е резултат от „презумпцията за съпругеска общност”. Трябва този от съпрузите, който твърди, че притежава дадена вещ, да докаже личния характер на тази вещ. С

други думи всяка вещ, която не може да бъде доказана като лична, се предполага, че е обща.

§ 2 – Пасиви:

Дълговете могат да бъдат поети от единия съпруг или от двамата. Според случая те могат да бъдат погасени от лично имущество, от лично имущество и общото имущество, от общото имущество и личното имущество на двамата съпрузи.

1) Дългове, които могат да бъдат погасени само от личното имущество на единия съпруг:

Дълговете отпреди брака и дълговете, които обременяват наследство или дарение, засягат лично съответния съпруг. Той залага личните си вещи, но и доходите си, въпреки че те попадат в общността.

Дълговете от заем или поръчителство, сключени от единия от съпрузите, без съгласието на другия, следва да бъдат погасени само от личните вещи на този съпруг.

2) Дълговете, които следва да бъдат погасени от лично имущество и от съпружеската общност:

Дълговете, направени само от единия съпруг (тук се изключва случаят за отпуснат заем или поръчителство), залагат личните вещи на този съпруг и съпружеската общност. Това е следствие от независимостта и равноправието на правомощията на съпрузите. Все пак печалбите и заплатите на единия съпруг не могат да бъдат конфискувани от кредиторите на другия.

Отпуснатите заеми и поръчителството, сключени от единия съпруг със съгласието на другия, като този последният не залага собственото си имущество, също ще бъдат гарантирани от личното имущество и съпружеската общност.

3) Дългове, които следва да бъдат погасени от трите имущества.

Трите имущества се залагат:

- при дългове, направени от единия от съпрузите, но със солидарността на другия;
- при дългове, в които законът налага солидарност, като при поетите задължения за „издръжка на домакинството и образованието на децата”;
- при дългове, направени от двамата съпрузи.

Раздел 2 – Правомощия

§ 1 – Разпореждане с общите вещи.

Принципът за равнопоставеност между съпрузите предвижда всеки съпруг да може сам да се разпорежда с общите вещи и дори може сам да ги отчуждава. Това е т.нар. „конкурентно разпореждане”.

За сметка на това за по-сериозните действия (продажба на недвижимо имущество, предприятия или дружества, ипотечни заеми, някои наеми), съгласието на двамата съпрузи е необходимо, в противен случай действията могат да бъдат обявени за невалидни. Това е т.нар. „обвързано разпореждане”.

§ 2 – Разпореждане с лични вещи.

Всеки съпруг се разпорежда сам с личните си вещи. Но е длъжен на общността с приходите от своите вещи, които не държи да получи.

Всеки съпруг може да продаде или отчужди сам своите лични движими и недвижими вещи, с изключение на тези, които подsigуряват семейното жилище.

Раздел 3 – Прекратяване на съпружеската общност – делба.

§ 1 – Получаване на лични вещи.

Всеки съпруг взема вещите, които му принадлежат лично и които са налице в деня на подялбата.

§ 2 – Прекратяване на съпружеската общност

През целия брак се осъществява преминаване на всяка съвкупност от вещи от личните вещи към съпружеската общност, от съпружеската общност към личните вещи или от едното лично имущество към другото.

Прекратяването се състои в изчисляване стойността на всяко имущество и във възстановяване на сумите, които е можело да загуби в полза на друго или във връщане на дължимите суми на другото.

Когато възстановяването се извършва между лично имущество и съпружеската общност, се говори за „компенсация”, а между личното имущество на двамата съпрузи – за „вземания между съпрузи”.

За да изчисли компенсациите, нотариусът трябва да си зададе два въпроса :

- има ли основание за компенсация? Някои разходи не изискват възстановяване. Така местните такси, които се плащат от съпружеската общност за личен апартамент, се поемат изцяло от общността, понеже тя получава наеми от този апартамент.
- Каква е сумата на компенсацията? В действителност собственикът на имуществото, който трябва да си върне похарченото за друго лице, няма да получи номиналната стойност. Ще получи в зависимост от използването на средствата, или сумата за направения разход, или сумата за получената печалба от другото имущество.

§ 3 – Подялба на съпружеската общност.

След като се направи възстановяването, съпружеската общност се разделя на две между всеки съпруг.

Раздел 4 – Оценка

А – Независимост на съпрузите

Макар че от текстовете в закона изглежда, че съществува независимост между съпрузите, тя е илюзорна от момента, в който се заговори за управляване на предприятие. Управителят трябва да поиска съгласието на своя партньор за най-сериозните действия. И още по-зле, защото на практика лицата, с които сключва договор, често ще изискват два подписа, дори когато законът не го изисква.

Б – Защита на личното имущество на съпрузите

Режимът на брачната общност защитава относително добре имуществото от семеен произход, принадлежащо на всеки съпруг, поне от действията на другия. Този режим

позволява да се възстанови състоянието на имуществото при прекратяване на режима посредством системата за компенсации.

В – Закрила на единия от съпрузите от кредиторите на другия

Брачният режим не предпазва от външни искания, понеже съпружеската общност е отговорна за дълговете на всеки един от съпрузите, какъвто и да е произходът на средствата.

Г – Принос за просперитета на брака

Брачният режим закриля надживелият съпруг, който макар и да не работи извън рамките на семейството, ще получи половината от натрупаните по време на брака богатства.

Глава 3 – Договорени режими :

Раздел 1 – Свобода на брачните спогодби.

Съпрузите могат да изберат брачен режим, различен от законовия. Могат да изберат т.нар. договорени режими, или свободно преди брака, или при някакви условия и формалности по време на брака.

За целта трябва да подпишат предбрачен договор.

А – Предбрачният договор.

Предбрачният договор задължително се сключва пред нотариус при едновременното присъствие на бъдещите съпрузи. Първоначалният предбрачен договор задължително се подписва, било то и непосредствено, преди брака. За този договор се споменава в брачното свидетелство , в противен случай той не може да бъде противопоставим пред трети лица.

В предбрачния договор се посочва избраният вид имуществено брачен режим, основните или специалните правила, които ще го уреждат, понякога опис на притежаваните в деня на брака вещи. Често се съобщават дарения между съпрузите, било то непосредствени, било в случай на смърт, брачните предимства или преференциалното предоставяне на някои вещи. Брачното споразумение може също така да констатира, нещо, което все по-рядко се случва, дарения (зестри) от родителите към съпрузите или към единия от тях.

Б – Промяна на брачния режим.

След като изтекат две години откакто се прилага брачният режим, съпрузите могат да решат да го променят. Тази промяна се извършва чрез подпис на брачен договор. Ако двойката има непълнолетни деца или ако децата се противопоставят на това, промяната ще бъде предложена за одобрение от съдия.

Раздел 2 – Договорените имуществено брачни режими.

Тук ще споменем две тенденции:

Понякога съпрузите включват в законовия режим с клаузи, които определят правомощията на съпрузите, но по-често подялбата или приписването на съпружеската общност в случай на разтрогване на брака.

Съпрузите приемат режима на всеобщата съпружеска общност с клауза за приписване на общността на надживелия от съпрузите. Този режим се прилага при съпрузите без деца или които вече са разпределили между потомците си голяма част от притежаваните вещи.

Раздел 3 – Режим на разделност

§ 1 – Състав

А – Активи

Съществуват само две съвкупности от вещи при подялбата на вещите, „лични вещи” на съпруга и „лични вещи” на съпругата.

Всеки остава собственик на вещите, които е притежавал в деня на брака, на вещите за лично ползване, на вещите със семеен произход, независимо дали ги получава от наследство или дарение, от личните си доходи, печалби и заплати, от вещите, които е купил, без да трябва да прилага декларация за произхода на средствата.

Съпрузите могат да закупят неделима собственост от движимо и недвижимо имущество. Тази покупка може да бъде по половина за всеки съпруг, но може да бъде и в решената от тях пропорция.

Б – Пасиви

Всеки залага само личните си вещи за дълговете, които прави.

Все пак ще има солидарност между съпрузите за издължаването:

- дългове, направени от единия съпруг, но с поръчителството на другия;
- дългове, при които законът налага солидарност като при задълженията за „издръжка на домакинството или образованието на децата”;
- за данък върху дохода или данъци за семейното жилище;
- за дългове, направени от двамата съпрузи.

§ 2 – Правомощия

Всеки съпруг се разпорежда със своите вещи и може да ги продава или подарява, когато реши. Той не дължи на другия съпруг доходите от своите вещи, които не държи да му бъдат изплатени.

Другият съпруг не е отговорен за това как неговият партньор се разпорежда със своите вещи, освен ако не се е намесил в това разпореждане.

Все пак единият от съпрузите не може да продаде или отчужди сам семейното жилище.

§ 3 – Прекратяване на общността – делба

Теоретично подялбата на вещите е по-лесна за уреждане отколкото съпружеската общност. На практика увеличаването на движението на парите между двете съвкупности води до много компенсации, наречени „вземания между съпрузите”.

Уреждането на тези вземания се подчинява на следните принципи:

- най-напред на споразумението между съпрузите, което урежда сумата на тези вземания;

- при липса на такива принципът на изплащане на дълга е по номиналната стойност;
- в някои случаи стойността на вземането се прибавя към стойността на компенсациите.

§ 4 – Оценяване

А – Независимост между съпрузите

Установявайки независимост между притежаваното имущество, подялбата на вещите осигурява добра независимост на съпрузите, поради което законовият режим е най-подходящ при предприемачите и независимите професионалисти.

Б – Защита на личната собственост на съпрузите

Тя е малко по-добре осигурена, отколкото при режима на съпружеската общност.

В – защита на единия съпруг от кредиторите на другия

Тази защита е едно от големите признати предимства при подялбата на вещи, макар че банките понякога искат ангажиране на двамата съпрузи.

Г – Принос за просперитета на брака

Тук е основният недостатък на режима за подялба на вещите. Съпругът, който не работи, няма да има натрупано богатство.

Може също така да се получи голяма несъразмерност между имуществата на съпрузите, дори когато и двамата работят, ако по принцип единият купува вещите за потребление, а другият – вещите за инвестиране.

Раздел 4 – Участие в имуществото, придобито по време на брака

§ 1 – Сравнение на съпружеската общност и режима на разделност.

От гореспоменатото припомняме, че:

- режимът на разделност осигурява по-голяма сигурност от съпружеската общност спрямо трети лица и по-голяма автономност между съпрузите, особено при упражняване на независима дейност;
- общността предполага еднакво участие на двамата съпрузи за просперитета на брака, дори ако единият спре да работи, за да се грижи за дома и децата; за сметка на това режимът на разделност може да доведе до голяма несправедливост при разпределянето на придобитите от съпрузите богатства?

Следователно е логично да се смята, че режим, който функционира по време на брака като режима на разделност и при неговото разтрогване разпределя вещите по същия начин, както при съпружеската общност, би бил най-добрият режим.

Ето защо през 1965 г. бе създаден режимът за „участие в имущество, придобито по време на брака”.

§ 2 – Състав

Активният и пасивният състав е почти еднакъв на този за режима на разделност при наличие на две съвкупности.

§ 3 – Правомощия

Правомощията по принцип са еднакви, всеки съпруг урежда и отчуждава сам личните си вещи.

§ 4 – Прекратяване – подялба

Резултатите от прекратяването трябва да бъдат равни на това, което биха били за общността. Но тъй като няма обща съвкупност, която да съдържа всичко, което е било спечелено или купено по време на брака, се използва посредничеството на „вземания между съпрузите”.

За целта трябва да се сравни първоначалното имущество или имуществото на всеки съпруг. Първоначалното имущество включва всички вещи, които биха били смятани за лични при някакъв режим на съпругеската общност. Крайното имущество е това, което притежава съпругът при прекратяване на брака. Този, който е спечелил по-малко от другия, ще получи от имуществото на последния вземане за участие.

Пример:

Първоначално имущество на съпруга	– 400
Крайно имущество на съпруга	- 1000
Съпругът е спечелил	- 600

Първоначално имущество на съпругата	– 800
Крайно имущество на съпругата	- 1200
Съпругата е спечелила	- 400

Двамата съпрузи са спечелили $600 + 400 = 1000$
На всеки се пада половината от тази сума = 500

Тъй като съпругата има само 400, нейният съпруг ѝ дължи вземане от 100 ($400 + 100 = 500$)

Тъй като съпругът е спечелил 600, ще даде 100 на своята съпруга и ще му останат 500 ($600 - 100$).

§ 5 – Оценка

А – Независимост на съпрузите

Тя трябва да бъде същата като при режима на разделност, освен ако законодателят, от опасения, че единият от съпрузите се опитва да намали вземането за участие, не въведе никакви ограничения.

Б – Защита на личното имущество на съпрузите

Тя е същата като при режима на разделност.

В – Защита на единия от съпрузите от кредиторите на другия

Много прилича на тази при режима на разделност.

Г – Принос за просперитета на брака

Защитата е същата като при съпругеската общност, ако в договора са предвидени начините за уреждане на вземането на участие

Заклучение :

Може да се каже, че режимът за участие в придобиване на имот по време на брака е бил избран от бъдещите съпрузи, след като са отхвърлили другите режими. Действително този режим, който съществува от 40 години, остава малко встрани.

Някои автори обвиниха нотариусите. Това може и да е било вярно в началото, но днешните нотариуси го предлагат като режим.

В действителност много фактори обясняват това отхвърляне:

- психологически: съпрузите не искат да се сравнява всичко, което всеки от тях е успял да спечели или спести; те са готови да споделят своята част в случай на смърт, но много по-малко при развод, когато всеки иска да запази това, което е спечелил;
- данъчни : когато единият съпруг работи за другия, той е в неизгодно положение;
- правни : прекратяването на съпругеската общност и функционирането изглеждат трудни за прилагане на практика.

Съществува обаче облекчителен режим: алтернативният режим. Това е режим на разделност, който единствено и само в случай на смърт ще се прилага като участие в имущество, придобито по време на брака.